

світ, формує свої погляди та звички. Однак формування такого середовища є довготривалим процесом, який вимагає терпіння і систематичності, але результати будуть варті всіх ваших зусиль та часу. Дитина, яка росте в екологічно свідомому середовищі буде відповідальною та дбатиме про природу і майбутнє нашої планети. Тому важливість екологічного виховання дітей дошкільного віку не можна недооцінювати. Екологічно свідоме покоління є запорукою збереження нашої планети для майбутніх поколінь.

#### Список використаної літератури

1. Парасюк Л. В. Виховання екологічної компетентності дітей старшого дошкільного віку у ЗДО. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/3178>
2. Белих К. М. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. URL: [https://cusu.edu.ua/images/psiholog/kafedra\\_metodik\\_doshkiln\\_ta\\_pochatk\\_osviti/derj\\_atestac/17-03-2021/Belux\\_DOtaPO.pdf](https://cusu.edu.ua/images/psiholog/kafedra_metodik_doshkiln_ta_pochatk_osviti/derj_atestac/17-03-2021/Belux_DOtaPO.pdf)
3. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : Навчальний посібник. Київ: Вид-во Академвидав, 2004. 33 с.
4. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкільця : Навчальний посібник. Київ: Вид-во Вища школа, 2006 113 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ: Вид-во Академвидав, 2004. 49 с.
6. Всеосвіта Поради батькам. 19 заповідей Марії Монтессорі URL: <https://vseosvita.ua/blogs/porady-batkam-19-zapovidei-marii-montessori-35798.html>
7. Leksika Українська Радянська Енциклопедія. URL: [https://leksika.com.ua/18580318/ure/prirodne\\_vihovannya](https://leksika.com.ua/18580318/ure/prirodne_vihovannya)

УДК 373.2.091.2:331.548

**Скуйбід І. М.**

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка*

**Гніздлова О.А.**

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка*

### **ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРОФЕСІЇ ДОРΟΣЛИХ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

*У статті розглянуто процес формування уявлень про професії дорослих у дітей старшого дошкільного віку. Підкреслено значення ознайомлення дітей з професіями як ключового етапу їхнього соціального розвитку та становлення первинних трудових навичок. Окремо виділено роль організаційних форм і активних методів, таких як інтерактивні ігри, бесіди та екскурсії у стимулюванні інтересу до професійної діяльності дорослих. Описано ефективні педагогічні прийоми, які допомагають дітям усвідомити важливість праці.*

**Ключові слова:** старший дошкільний вік, професії дорослих, методи виховання, трудове виховання.

**Постановка проблеми.** Формування уявлень про професії дорослих у дітей старшого дошкільного віку є важливим аспектом соціалізації, який впливає на розвиток їхнього світогляду, ціннісних орієнтацій та мотиваційних установок. У дошкільному віці діти активно досліджують соціальний світ, починаючи цікавитися ролями дорослих у суспільстві. Формування таких уявлень сприяє не тільки їхньому пізнавальному розвитку, а й допомагає

підготувати до майбутньої самореалізації, створюючи основу для професійного вибору в подальшому житті.

Сучасна педагогічна практика потребує вдосконалення підходів до формування уявлень про професії, зокрема використання інтерактивних методів та ігрових технологій, які є ефективними в роботі з дітьми цього віку. Актуальність проблема полягає у недостатньо розроблених та науково обґрунтованих формах, методах і засобах ознайомлення дітей з різноманітними професіями в умовах дошкільної освіти.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сучасні педагоги, як теоретики, так і практики, приділяють велику увагу питанню соціалізації дітей старшого дошкільного віку. Проблема формування уявлень про професії у дітей дошкільного віку було об'єктом досліджень багатьох науковців. Зокрема, О.Запорожець, Д. Ельконін, О. Киричук, В. Мухіна, Л. Виготський, Г. Боднар, Л. Фоміна, Л. Бурлачук акцентували увагу на важливості ранньої соціалізації дітей та ролі професійного оточення в цьому процесі. Питання ознайомлення дітей з працею дорослих висвітлено в працях Л. Артемової, Г. Беленької, Н.Бойченко, З. Борисової, М. Машовець, С. Галайди, С. Котлярової, Н.Крилової, Т. Макєвої. Сучасними розвідками проблеми формування уявлень у дітей дошкільного віку про професії займаються та інші.

Сучасні дослідники, такі як О. Гнізділова, Ю. Дубовик, О. Козлюк, С.Лозинська, Л. Пісоцька досліджують вплив інтерактивних методів навчання на розуміння дітьми різних видів професійної діяльності дорослих, звертаючи увагу на необхідність оновлення методики ознайомлення дітей з професійним світом.

**Метою статті** – дослідження процесу формування уявлень про професії дорослих у дітей старшого дошкільного віку та визначення ефективних форм і методів педагогічної роботи для розвитку цих уявлень через ігрову діяльність та інші інтерактивні методи навчання.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Формування уявлень про професії дорослих у дітей старшого дошкільного віку – це складний процес, що охоплює різні аспекти когнітивного, соціального та емоційного розвитку дитини. Дошкільний вік є ключовим етапом у формуванні світогляду дитини, коли вона починає активно цікавитися світом дорослих та їхньою діяльністю. Тому ознайомлення з професіями дорослих сприяє формуванню у дитини уявлень про роль праці у житті людини, розвиває соціальні навички, а також допомагає створювати базові уявлення про навколишній світ.

Однією з основних педагогічних умов ефективного формування уявлень про професії є поєднання теоретичних знань із практичною діяльністю. Це може бути досягнуто шляхом застосування різноманітних форм організації освітнього процесу, які активізують пізнавальну діяльність дітей та роблять процес навчання цікавим і доступним для їхнього віку. До таких форм належать дидактичні ігри, ігри-драматизації, тематичні екскурсії, зустрічі з представниками різних професій та організація майстер-класів, де діти можуть спробувати себе у виконанні простих трудових завдань. Це дозволяє дітям не

лише ознайомитися з сутністю різних професій, але й краще зрозуміти роль праці у житті дорослих.

Важливу роль відіграє ігрова діяльність, яка є природним засобом пізнання світу для дітей дошкільного віку. Ігри, орієнтовані на рольову діяльність, дають дітям можливість безпосередньо переживати професійні ролі, що дозволяє не лише розширювати їхні уявлення про різні професії, але й формувати соціальні навички, емоційну адаптацію та мотивацію до пізнання.

Ігрові ситуації можуть бути як структурованими, так і вільними, залежно від вікових та індивідуальних особливостей дітей. Структуровані ігри, такі як тематичні ігри з використанням костюмів або реквізиту, дозволяють дітям відтворювати реальні професійні ситуації (наприклад, лікар, вчитель, пожежник) з чітко визначеними правилами. Це сприяє розвитку уявлень про характер і завдання різних професій [6].

Вільні ігри, де діти самостійно обирають ролі і створюють свої сценарії, також є ефективними, оскільки стимулюють творчість і активізують уяву дітей. У таких іграх діти можуть мати можливість спільно обирати професії, імітувати роботу різних дорослих, що сприяє розвитку колективних навичок, емпатії та розуміння соціальної взаємодії.

Особливо ефективним є використання ігор з елементами драматизації, де діти виконують ролі у вигаданих професійних ситуаціях. Це не тільки допомагає у формуванні уявлень про професії, але й розвиває мовлення, самовираження та співпрацю.

Такі інтерактивні методи, як ігри, є важливим інструментом для забезпечення практичного засвоєння знань, дозволяючи дітям активно освоювати професії через особистий досвід, що має великий вплив на їхнє розуміння дорослого світу та ролі праці в ньому.

Значним аспектом у цьому процесі є врахування індивідуальних особливостей розвитку кожної дитини. Важливо забезпечити відповідність навчального матеріалу рівню розвитку дітей, їхнім інтересам та схильностям. Наприклад, для дітей із різними пізнавальними стилями можна пропонувати різні методи подання матеріалу: для одних буде ефективним наочне ознайомлення з професіями через спостереження, інші потребуватимуть більш активного залучення в процес через практичні дії або ігрові завдання [5].

Формування уявлень про професії також сприяє розвитку мотивації до навчання та роботи. Діти починають розуміти, що праця дорослих є важливою частиною їхнього життя, що допомагає дитині формувати позитивне ставлення до майбутньої трудової діяльності. Працю дорослих можна уявити як комплекс різноманітної професійної діяльності, яка має значення для розвитку суспільства і безпосередньо впливає на життя кожної людини. Для дітей старшого дошкільного віку важливо не лише ознайомитися з певними професіями, а й усвідомити важливість і значення праці дорослих. Це дозволяє формувати розуміння того, як люди взаємодіють у суспільстві, які ролі виконують у соціумі, і як праця допомагає забезпечити добробут і розвиток.

Професії дорослих охоплюють широкий спектр діяльності — від фізичної праці, такої як робота будівельника чи сантехніка, до

інтелектуальних і творчих професій, наприклад лікар, вчитель, художник чи інженер. Кожна з цих професій має свої унікальні особливості і вимоги, що дозволяє дитині формувати різні уявлення про роль праці у житті дорослих [9].

Діти, спостерігаючи за роботою дорослих, можуть вивчати різні аспекти цієї діяльності: від процесу виконання завдань до взаємодії з іншими людьми. Наприклад, лікар — це не лише спеціаліст, що лікує хворих, а й людина, яка проявляє турботу і співчуття, вчитель — це не тільки передавач знань, а й помічник у розвитку особистості дитини [1].

Для дітей старшого дошкільного віку важливо показати не лише саму роботу, але й моральний аспект праці — відповідальність, командну роботу, взаємодопомогу та підтримку. Ці цінності допомагають формувати уявлення про важливість кожної професії та соціальну значущість праці дорослих у цілому.

Роль дорослого у розвитку дитини не обмежується лише тим, що він є джерелом знань або авторитетом. Дорослі мають також бути зразками праці, показуючи дітям, як важливо ставитись до своєї діяльності відповідально, а також як через працю можна досягти успіху, допомогти іншим і сприяти розвитку спільноти.

Таким чином, використання нових форм організації освітнього процесу, поєднання теоретичних знань із практичною діяльністю, врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей сприяє ефективному формуванню уявлень про професії у старших дошкільників. Це закладає основу для подальшого розвитку дитини, її підготовки до школи та до майбутньої участі у суспільному житті.

**Висновки.** Формування уявлень про професії дорослих у дітей старшого дошкільного віку є важливим аспектом їхнього загального розвитку, який має значний вплив на їх соціалізацію та майбутню професійну орієнтацію. Дослідження показують, що через активну ігрову діяльність діти здобувають базові уявлення про різноманітні професії, їхні функції та значення в суспільстві. Важливою складовою процесу є також правильний вибір методів і засобів навчання, що стимулюють інтерес дітей до світу професій, а також формують позитивне ставлення до праці.

Використання нових формі активних методів у роботі з дошкільниками є ефективним інструментом для досягнення високих результатів у формуванні уявлень про професії дорослих.

Отже, проблема формування уявлень про професії дорослих у дітей старшого дошкільного віку є актуальною та потребує подальших досліджень для вдосконалення методичних підходів і практичних рекомендацій для педагогів.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артёмова Л. П., Сова Г. В. Ознайомлення старших дошкільників із працею та професіями дорослих. Рання профорієнтація дошкільнят. *Дошкільний навчальний заклад*. 2009. №5 (29). С.24-29.
2. Бондаренко Т.В. Світ професій – крок у майбутнє. Рання профорієнтація старших дошкільників. *Дошкільний навчальний заклад*. 2009. № 5(29). С. 12-15.
3. Гнізділова О., Лукашова Ю. Використання дидактичних ігор у процесі профорієнтації

- дошкільників. *Педагогічні науки*. 2020. № 75–76. С. 3–7.
4. Гнізділова О., Лукашова Ю. Виховний потенціал сучасної дитячої літератури у процесі професійної орієнтації дошкільників. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки*. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2020. Вип. 49. С. 15–23.
  5. Гриценко С. Ознайомлення дітей із професіями дорослих. *Дитячий садок*. 2010. № 40 (568). С. 10–12. 29.
  6. Гриценко С., Антонєць О., Плясова В., Котова Л. Кожна професія – найважливіша. *Дитячий садок*. 2010. №40 (568). С. 17–23.
  7. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: монографія / наук. ред. А.М. Богуш; за заг. ред. Н.В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.
  8. Дубовик Ю. О. Калейдоскоп професій. Використання комп'ютерних ігор у процесі ознайомлення дошкільників з професіями : методичний посібник. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 33 с.
  9. Тернопільська В.І., Новиченко А.В. Особливості формування уявлень про професії у дітей старшого дошкільного віку. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя (Серія: психолого-педагогічні науки)*. 2019. № 2. С. 83–88.
  10. Чігіріна О.В. Діагностика професійної орієнтації дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ. *Дошкільний навчальний заклад*. 2010. №5 (41). С. 7–9.

УДК 373.2.091.33-027.22:796

**Тіхонова А.О.**

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

**Ковалевська Н. В.**

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

### **ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРЕДМЕТНО-ІГРОВОГО ПРОСТОРУ В СУЧАСНИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

*У статті розглядаються нові тенденції організації предметно-ігрового простору в сучасному закладі дошкільної освіти. Розглянуто основні принципи створення розвивального середовища з огляду на сучасні дослідження психолого-педагогічної науки. Висвітлено вплив предметно-ігрового простору на формування необхідних компетентностей дитини, запропоновано рекомендації щодо впровадження сучасних рішень в організації ігрового простору дошкільних закладів.*

**Ключові слова:** предметно-ігровий простір, розвивальне середовище, ігрова діяльність, заклад дошкільної освіти, організація освітнього простору, STREAM-освіта

**Постановка проблеми.** Стрімкі зміни в суспільстві спонукають до реформування системи дошкільної освіти. Серед широко спектру інноваційних підходів особливо актуальним є питання про організацію тематичного ігрового простору, що відповідає сучасним вимогам та сприяє всебічному розвитку дитини. Традиційний організаційний підхід предметно-ігрового середовища не повною мірою враховують сучасні вимоги до організації освітнього простору.

Дошкільники не лише живуть в епоху цифрових технологій, але й є активними суб'єктами цифрової реальності. Вони потребують інноваційного підходу до організації свого освітнього простору. Українські педагоги усвідомлюють необхідність переосмислення принципів створення предметно-